

Foto: Curamith

Koraalwetenschapper Rolf Bak is gedurende zijn verblijf op het eiland, regelmatig afgedaald naar verschillende diepten om de in totaal 16 kwadranten die al 41 jaar gemonitord worden, te fotograferen.

De vaste kwadrant die jaarlijks gefotografeerd wordt om de aanwezige koraalbedekking te monitoren, op 20 meter diepte bij Oostpunt.

Foto: Rolf Bak

Koraalwetenschapper over Oostpunt:

‘KUSTONTWIKKELING niet zonder negatieve impact op riffen’

WILLEMSTAD — “Ik ben zeer sceptisch als men stelt dat er langs de kust duurzaam ontwikkeld kan worden, zonder negatieve effecten voor het koraalrif. Dit heeft zich namelijk nergens ter wereld bewezen!”, aldus Rolf Bak over de mogelijke ontwikkeling van Oostpunt. De marienbioloog heeft op wereldniveau het langst lopende monitoringsysteem/onderzoek naar de gesteldheid van koralen lopen. Dit onderzoek loopt 41 jaar op onder andere Curaçao en Bonaire, waarbij de onderzoeker de staat van het rif van Oostpunt, als ‘voortreffelijk’ omschrijft.

Foto: Ken Wang

Rolf Bak

door onze verslaggever
Marija Stojanovic

Emeritus prof.dr. Rolf Bak, jarenlang verbonden aan de Universiteit van Amsterdam (UvA), nu medewerker van het Koninklijk Nederlands Instituut voor Zeeonderzoek (NIOZ) en actief lid van The International Society for Reef Studies (ISRS), was afgelopen week op het eiland voor zijn onderzoek, dat een duidelijk beeld schetst van de gemiddelde koraalbedekking en de gesteldheid van het rif. “Op zich is het natuurlijk een mooi streven om de negatieve invloeden van kustontwikkeling voor het rif tegen te willen gaan, maar dat er wereldwijd nog nergens sprake is van een beproefde methode, durf ik wel te stellen. Dit aangezien ik voor onderzoek heel wat van de wereld heb afgereisd”, aldus Bak. Hij geeft een opsomming van een aantal plekken die hij voor studie heeft bezocht, van Florida, Trinidad & Tobago, de Seychellen, Indonesië, Hawaï, tot aan Australië. “Zo heeft men in Florida

Keys letterlijk miljarden gestoken om tot duurzame kustontwikkelingsvormen te komen en zo de negatieve impact op het rif tegen te gaan, dit zonder het gewenste resultaat te hebben behaald. Daar heeft men nog slechts 2 procent aan koraalbedekking.” “Helaas ziet men wereldwijd de druk om te ontwikkelen steeds meer toenemen, waarbij slechts het kortetermijndenken prevaleert. Men beseft niet dat als men over bijvoorbeeld vijftien jaar nog over een gezond rif beschikt, wat zeker binnen het Caribisch gebied een uitzondering zal zijn, men daadwerkelijk iets bijzonders heeft dat als trekpleister dient. Hotels met kunstmatig opgespoten stranden, met een paar aangeplante palmboompjes, kan men immers overal in het Caribisch gebied vinden. Daar is niets bijzonders aan”, aldus Bak die benadrukt dat het rif van Oostpunt als ‘een gouden ei voor de toekomst beschouwd moet worden’. Hij zegt ook dat de gesteldheid van koralen binnen het Caribisch gebied slecht is, maar dat Curaçao zich in een rede-

Foto: Curamith

Onderzoeker Bak omschrijft de staat van het rif van Oostpunt als ‘voortreffelijk’.

lijke positie bevindt om nog wat aan conservering te kunnen doen. Hij verwijst hierbij naar de bevindingen van het grootste koraalonderzoek ooit uitgevoerd in het Caribisch gebied.

Succesverhaal

De weinige riffen die bewaard zijn gebleven worden in het rapport van emeritus prof.dr. Jeremy Jackson omschreven als ‘Caribische succesverhalen’, waartoe Oostpunt samen met slechts nog twee andere Caribische riffen wordt gerekend. Jackson leidde dit onderzoek, waarbij meer dan 35.000 studies uit de periode 1969-2012 werden samengevat. Het onderzoek werd uitgevoerd door 78 onderzoekers uit 34 Caribische landen. Jackson sprak zich twee maanden

geleden tegenover deze krant vol lof uit over ‘de waardevolle bijdrage van het onderzoek van Bak als ‘s werelds langst lopende monitorsysteem’. Bak stelt dat de bevindingen uit het rapport van Jackson – de bevestiging van de bijzonder goede gesteldheid van het Oostpunt – ‘geheel in de lijn van zijn verwachtingen’ lag: “Het rif van Oostpunt bevindt zich in een voortreffelijke staat.”

Het onderzoek van Bak wijst uit dat door de jaren heen op Curaçao een sterke afname in de gemiddelden van de koraalbedekking is waar te nemen. Toen hij in 1973 met het onderzoek startte, lag de gemiddelde koraalbedekking van het hele eiland tussen de 35 en 45 procent. Dit gemiddelde is sterk gedaald en bedraagt nu slechts 15 procent, behalve op Oostpunt waar er over de afgelopen twintig jaar zelfs een lichte toename van het koraal is waargenomen. Het rif van Oostpunt wordt om deze reden als bijzonder aangemerkt omdat het nog een koraalbedekking van ongeveer 45 procent heeft. “Men kan ook als referentiekader de atlas uit 1981 inzien. Fleur van Duyl, verbonden aan het NIOZ, heeft toen alle riffen van Curaçao in kaart gebracht, men kan nu dus ook duidelijk zien hoeveel rif er al is verdwenen.”

Binnen het onderzoek van Bak zijn er op Curaçao op vier verschillende locaties, vaste kwadranten (van ieder 3 bij 3 meter uitgestippeld) op de volgende dieptes: 10, 20, 30 en 40 meter. Deze kwadranten worden al 41 jaar jaarlijks gefotografeerd. Van de foto's worden de koralen in kaart gebracht qua gemiddelde bedekking, grootte van de koralen en de aangetroffen verscheidenheid aan koraalsoorten. “Dit jaar is het onderzoek uitgebreid, waarbij ook specifiek gekeken zal worden naar de aanwezigheid van boorsponzen en algen. De algen zullen worden gemonitord in verband met de waterkwaliteit”, aldus Bak, die afgelopen vrijdag naar de vier kwadranten bij Oostpunt heeft gedoken. Verder licht hij toe dat het onderzoek van Jackson “in ieder geval ook wereldwijd de aandacht heeft gevestigd op het belang van verder onderzoek en conservering van de nog behouden riffen binnen het Caribisch gebied”. Het onderzoek van Bak wordt gefinancierd door NIOZ, Imares – het marien-instituut van de Universiteit van Wageningen en overheidsgelden van de Nederlandse overheid. Bak, die doorgaans tijdens het onderzoek door één extra persoon geassisteerd wordt tijdens zijn duiken, werd ditmaal vergezeld door twee collega-onderzoekers, Erik Meesters verbonden aan NIOZ, Maggy Nugues, verbonden aan de Universiteit de Perpignan en een PhD-student van de Universiteit van Wageningen. Het gezelschap is voor het onderzoek gisteren naar zustereiland Bonaire afgereisd.

Bak heeft zich in het verleden, vlak nadat de overheid op 31 oktober 2012 de plannen met betrekking tot Oostpunt bekend had gemaakt, ook uitgesproken over de mogelijke impact voor het rif. “Als men daadwerkelijk op zodanige wijze tot ontwikkeling vanaf Lagun Blanku tot aan Punt Kanon zou overgaan, dan zal dit rif met zekerheid binnen 4,5 jaar kapot gaan ofwel afsterven.” Als voorbeeld haalde hij aan dat als de lagunes geopend zouden worden (voor eventuele ontwikkeling van jachthavens, red.), dat dit ‘een desastreuze uitwerking op het rif zou hebben’. “Het zand/sediment zou dan uit de lagunes spoelen en het rif bedelven waardoor het afsterft”, aldus Bak in zijn eerdere uitspraken tegenover de Amigoe. Naar aanleiding van deze uitspraken hebben de Tweede Kamerleden Wassila Hachchi van D66 en Madeleine van Toorenburg van het CDA in februari 2013 hun zorgen geuit.